LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Alueellinen vastuumuseo
Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi
lahdenmuseot.fi

Lausunto
D/5697/12.03.02.03/2026
11.11.2026

Eetu Mertaniemi /Insplan

Viite: Lausuntopyyntö 15.10.2026

Asia: Sähköverkon saneeraus Hevossaari, Kausankärki, Rutalahti, Urajärvi ja Supinkulma, Asikkala

Insplan Oy suunnittelee Elenia Oy:n uutta sähköverkon saneerausta Heinola-Asikkala-Lahti alueella. Tarkoituksena on asentaa uutta maakaapelia sekä purkaa vanhat ilmajohtoreitit. Reitille rakennetaan myös puistomuuntamoita. Suunnitellun maakaapelointireitin ja purettavien ilmajohtoreittien varrella ja välittömässä läheisyydessä sijaitsee kolme muinaismuistolain (295/1963) suojaamaa kiinteää muinaisjäännöstä.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 15.10.2026 ja 27.10.2026 päivätyistä aineistosta pyydettynä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö
Suunnitellulla kaapelireitillä ja purettavien ilmajohtoreittien välittömässä läheisyydessä sijaitsee kolme kiinteää muinaisjäännöstä. Kyseiset kohdat on huomioitava muinaismuistolain (295/1963) edellyttämällä tavalla:

1) **Niemelä rusthålli**: (kiinteä muinaisjäännös, muinaisjäännösrekisteri: 1000041976). Historiallisen ajan asuinpaikka. Ainakin noin 170 x 170 metrin laajuisella alueella (pois lukien Saarelan tilan ja Teollisuuskadun uudisrakennukset) on useita historiallisen ajan muinaisjäännöksiä: satoja metrejä massiivista kiviaitaa, harmaakiviperustuksia, raivausröykkiöitä ja erilaisia kuoppia. Jäännöksistä enin osa sijaitsee Saarelan pihapiirin ja Korpimaantien välisellä metsäalueella, mutta niitä on myös Korpimaantien ja Teollisuuskadun kaakkoispuolella. Alustavassa inventoinnissa vain osa alueesta tarkastettiin, ja havaituista kohteista vain osasta tehtiin (suppea) perusdokumentointi.

Niemelän rusthålli on ilmeisesti alun perin Jyrängön kartano, joka sijaitsi jossain nykyisen hotelli Kumpelin tienoilla. Kartano lienee peräisin 1500-luvulta, mutta se siirtyi kaupungin tieltä Hevossaareen. Asiakirjalähteiden perusteella arvioituna se on siellä 1700-luvun puolivälin kieppeiltä. Tila on merkitty v. 1842 pitäjänkartalle (3112 08 Heinola). Tila on ollut toiminnassa pitkälle 1900-luvun puolelle, joten alueella on epäilemättä eri ikäisiä rakenteiden ja rakennusten jäännöksiä. Kohde sijaitsee nelisen kilometriä Heinolan kirkosta luoteeseen.

Kaapelikaivutyöt kyseisellä kohdalla historiallisen ajan asuinpaikan läheisyydessä on suoritettava (aukikaivamalla) arkeologin valvonnassa, jos kaivetaan tieluiskan ulkopuolella (erityisesti aiemmin myllläämättömillä alueilla). Valvottava alue on merkitty oranssilla viivalla oheisen karttaliitteen 1 karttaan.

Lisäksi kohteen läheisyyteen tulee puistomuuntamo. Päivitetyn suunnitelmakartan mukaan (toimitettu museolle 27.10.2026 sähköpostitse) muuntamo on ehdotettu asennettavaksi Teollisuuskadun ja Korpinmaantien risteyksen eteläpuolelle, niin ettei muinaisjäännöksen rakenteet vaurioidu (kts. karttaliite 1 ja kuvaliite 1). Asennuksessa on varottava näkyviä rakenteita.

2) **Hiekanlahti**: (kiinteä muinaisjäännös, muinaisjäännösrekisteri: 111010018). Kivikautinen asuinpaikka. Asuinpaikka sijaitsee Ruotsalaisen järvessä olevassa Hevossaaressa, Hiekanlahden kaakkoisrannalla, uimarannan lounais- ja koillispuolella. Maasto on loivasti luoteeseen ja länteen laskevaa hiekkakangasta, jossa on vallimaisia rantamuodostumia. Nykyranta sijaitsee noin 60 - 90 m asuinpaikkajäänteistä. Kankaalla on kaksi asumuspainannetta noin 300 m etäisyydellä toisistaan.

Painanne 1. Lounaisempi, noin 15 m Iso-Mömmöön vievän tien reunasta. Painanne on pyöreä, läpimitta noin 12 m, syvyys noin 0,5 m. Valli ei ole kovin selvä. Painanteen länsireunassa on suurehko maakivi. Koekuopista löytyi palaneita kiviä, kvartsia ja palanutta luuta ehjästä kulttuurikerroksesta.

Painanne 2. Mökkitien risteyksen luoteispuolella, teiden lähellä. Painanne on pyöreä, läpimitta noin 6 m, syvyys 0,3 - 0,4 m. Alarinteen puolella selvärajainen matala reunavalli. Painanteen keskelle tehdyistä koekuopista löytyi kvartsia ja palanutta kiveä.

Kankaalla on lisäksi pieniä pyöreitä kuoppia, jotka voivat liittyä asuinpaikkaan.

Kohteella ei ole aluerajausta, ja on mahdollista, että asuinpaikka on laajempi kuin aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu. Muinaisjäännöspisteen ja alakohteen välinen alue on siis potentiaalinen kivikautiselle asuinpaikalle. Kaapelikaivutyöt kyseisellä kohdalla on suoritettava (aukikaivamalla) arkeologin valvonnassa, jos kaivetaan tieluiskan ulkopuolella (erityisesti aiemmin myllläämättömillä alueilla). Valvottava alue on merkitty oranssilla viivalla oheisen karttaliitteen 1 karttaan. Lisäksi ilmajohdon purkutyöt on suoritettava arkeologin valvonnassa. Valvottava alue on merkitty sinisellä viivalla oheisen karttaliitteen 1 karttaan.

3) **Tähtiniemi**: (kiinteä muinaisjäännös, muinaisjäännösrekisteri: 1000029342). Historiallisen ajan kaskiröykkiöt. Röykkiöt sijaitsevat valtatien 4 tuntumassa niin tiheässä metsässä, että tarkka kartoitus ei onnistunut vuoden 2014 maastotarkastuksessa. Röykkiöistä osa oli tehty maakivien päälle, osa suoraan maanpinnalle. Pienimmät röykkiöt ovat halkaisijaltaan noin metrin ja korkeudeltaan noin 25 cm. Suurimmat vuorostaan ovat halkaisijaltaan yli 2,5 m ja korkeudeltaan

useita kymmeniä senttejä. Röykkiöt ovat joko pyöreitä tai soikeita muodoltaan. Ne ovat sammalpeitteisiä, ja kahden röykkiön kiviä on levitelty ympäristöön. Röykkiöalueen keskellä on lisäksi syvä, selvästi ihmisen tekemä kuoppa (3,5 x 4,1 x 1 m). Kyseessä lienee nauriskuoppa.

Päivitetyn suunnitelmakartan mukaan (toimitettu museolle 27.10.2026 sähköpostitse) maakaapelointia ei jatketa muinaisjäännösalueelle. Purettavat ilmajohdot kuitenkin ovat muinaisjäännösalueella. Purettavien tolppien lähettyvillä olevia röykkiöitä ei saa vahingoittaa ja ne tulee poistaa arkeologin valvonnassa. Kts. kuvaliite 2 ja karttaliite 2.

Arkeologisen valvonnan voi tilata haluamaltaan arkeologian toimijalta. Muinaisjäännösalueiden osalta näihin edellytetään muinaismuistolain (295/1963 10§) mukaista tutkimuslupaa. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internetsivuilta (kohta: *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*). Mikäli valvonnassa tulee vastaan selviä merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, on otettava yhteyttä alueelliseen vastuumuseoon, joka tekee yhdessä Museoviraston kanssa päätöksen siitä, edellytetäänkö laajempaa arkeologista tutkimusta vai riittääkö kaivuutöiden yhteydessä tehtävä dokumentointi ja arkeologinen tutkimus. Valvonnan on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset niin kenttätyön, dokumentoinnin kuin raportoinninkin osalta. Raportti suoritetusta arkeologisesta valvonnasta on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema
Suunnitelmakartan Supinkulma ja Katinhäntä, kiinteistöllä 532-408-22-20 sijaitsee paikallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kohde *Pyyhongan tila* (KUKUSE 2003-2005) Suunnitelmakartalla Tähtiniemi ja Hevossaari, kiinteistöllä 111-406-3-557 sijaitsee Lahden rakennetun kulttuuriympäristön päivitysinventoinnissa 2024 huomioitu paikallisesti arvokas kohde *Saarelan tila*. Kyseiset tilat on huomioitava suunniteltaessa alueelle puistomuuntamoita. Tilanteissa, joissa muuntamoita sijoitetaan lähelle vanhojen tilakeskusten pihapiirejä tai maisemallisesti merkittäville paikoille, tulee muuntamo maisemoida historiallisen tilakokonaisuuden rakennuskantaan/kyläkuvaan sopivaksi. Muuntamoiden sijoitusta avoimeen maisematilaan tai lähelle peltoaukeaa tulee välttää.

Museolla ei ole rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman suojelun osalta suunnitelmiin muuta huomautettavaa.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Tomi Kuljukka
rakennustutkija	Satu Taivaskallio

Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi
lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
11.11.2026

Tiedoksi: Museovirasto, Lupa- ja valvontavirasto

Liitteet: Karttaliite, kuvaliite

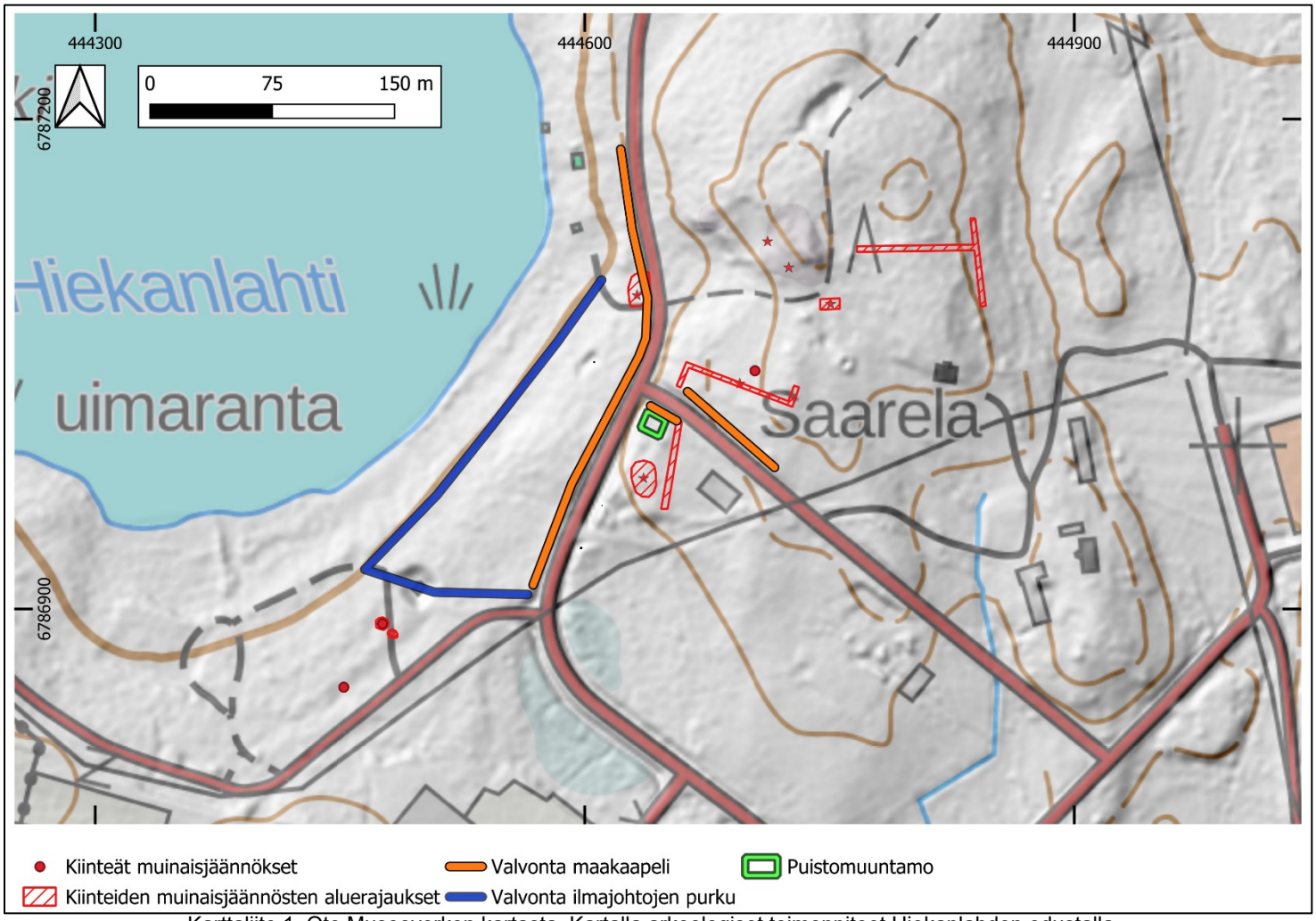
Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
11.11.2026

Karttaliite

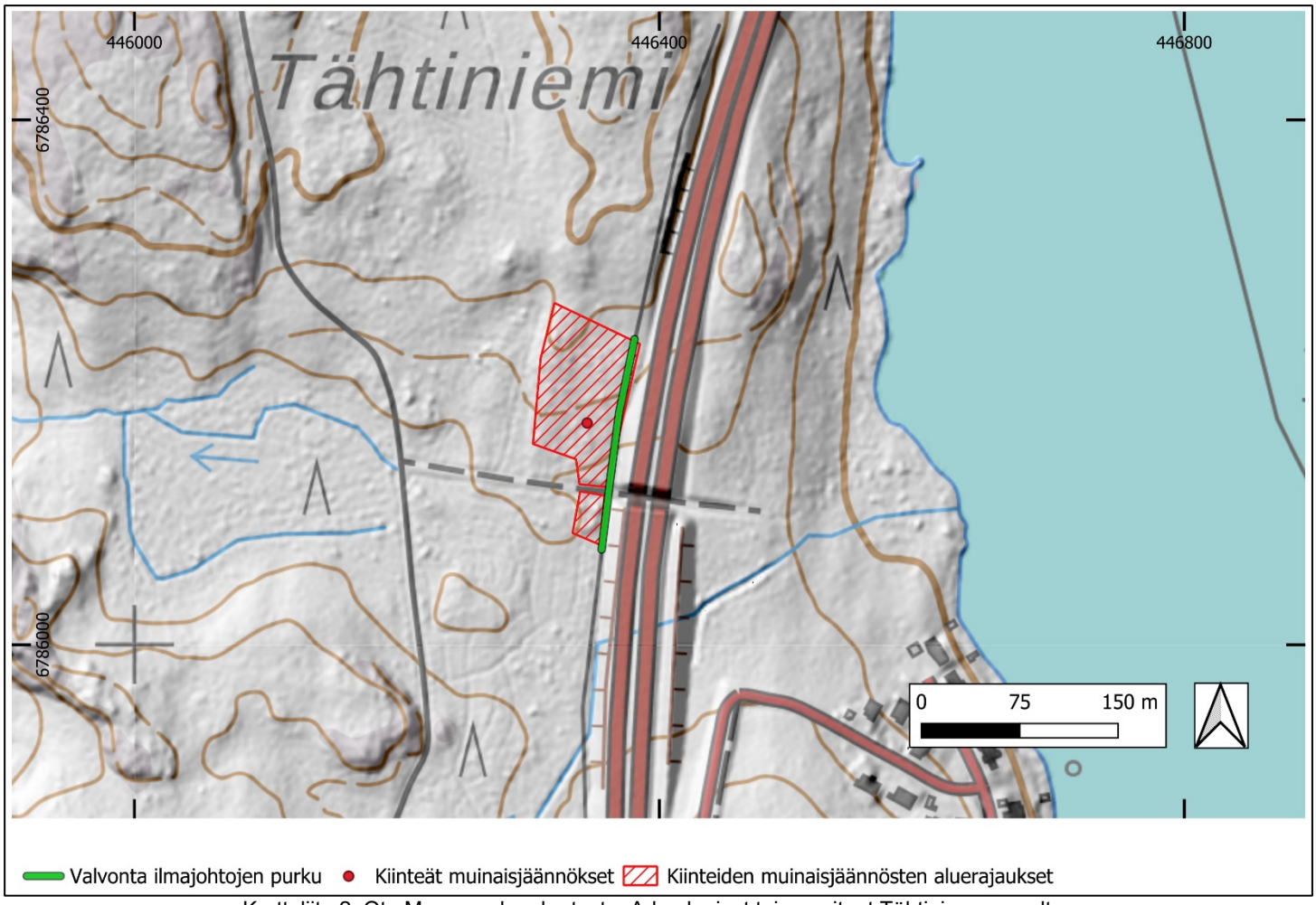
Karttaliite 1. Ote Museoverkon kartasta. Kartalla arkeologiset toimenpiteet Hiekanlahden edustalla.

Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
11.11.2026

Karttaliite 2. Ote Museoverkon kartasta. Arkeologiset toimenpiteet Tähtiniemen osalta.

Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3333/12.03.02.03/2026
11.11.2026

Kuvaliite

Kuvaliite 1. Puistomuuntamo ehdotetaan asennettavaksi nuolen osoittamaan kohtaan Teollisuuskadun ja Korpinmaantien eteläpuolelle. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy kohteeseen Niemelä Rusthålli liittyvä muurimainen rakenne.

Fellmaninkatu 3 15110 Lahti Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi
lahdenmuseot.fi

Kuvaliite 2. Kuva Tähtiniemen muinaisjäännöksen itäosasta, taustalla Valtatie 4. Paikalla olevan riistaaidan takana on muinaisjäännökseen liittyviä röykkiöitä.